

QANLI YANVAR - 35 il

Tariximizə həm faciə, həm də qəhrəmanlıq salnaməsi kimi həkk olunan 1990-cı ilin Qanlı Yanvarından 35 il ötür. Bu faciə Azərbaycanın müstəqilliyi amalı ilə ayağa qalxan xalqımızın inam və iradəsini qırmaq, milli azadlıq eşqini boğmaq məqsədi ilə törədilmişdi.

Qan yaddaşımız olan 1990-cı ilin 20 yanvar tarixi salnamələrimizə sinələrini zülmün topuna, gülləsinə sipər edən, sonunda ölüm olduğunu bilsələr belə əsla istibdada boyun əyməyən neçə-neçə mərd oğul və qızımızın azadlıq uğrunda apardıqları haqq savaşını kimi həkk olunub. Həmin ilin yanvarında qanıqən imperiyanın dəmir caynaqlarını Azərbaycandan söküb atmaq üçün ölümün gözünə dik baxan Aslan Ağaverdiyev, İlham Allahverdiyev, Ülvi Bünyadzadə, Zahir Nuriyev, Vaqif Mirzəyev, Səxavət Quliyev, Tofiq İsmayilov, Azad Mirzəyev, Eldar Məmmədov... kimi vətənpərvər Azərbaycan övladları öz qəhrəmanlıqları ilə hələsi bir dastan yazıb...

Şəhidlərimizin qisası alındı

1990-cı ilin yanvarından Azərbaycanın azadlığına uzanan yol 2020-ci ildə torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, 2023-cü ildə suverenliyimizin tam bərpası, Qarabağda kök salmış erməni quldurlarının yuvasının dağıdılması ilə öz məntiqi zirvəsinə ucalıb. Bununla həm 20 Yanvarda, həm də digər tarixlərdə həyatlarını Azərbaycanın bütövlüyü, suverenliyi uğrunda qurban verən şəhidlərimizin qisası alınıb.

"Əziz bacılar və qardaşlar, bu gün bu müjdəni mən burada - Şəhidlər xiyabanında doğma xalqıma verirəm. Bu, təsadüfi deyil. Bu, təbii. Bu gün şəhidlərimizin ruhu qarşısında bir daha baş əyirəm. Bu gün bəyan edirəm ki, şəhidlərimizin qanı yerdə qalmır. Erməni vəhşiliyinin qurbanlarının, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmır. İntiqamımızı döyüş meydanında aldığımız".

2020-ci il noyabrın 8-də Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Qarabağın üroyi Şuşanın azadlığının xoş xəbərini Şəhidlər xiyabanından xalqımıza çatdıran zaman söyləmişdi bu fikirləri. Qalib liderin qədim yurdumuz Şuşanın öz əzəli sahiblərinə qaytarılmasının müjdesini məhz Şəhidlər xiyabanından verməsinin, şanlı Zəfərimizi bu ünvandan dünyaya böyan etməsinin öz rəmzi mənası var idi. Qarabağın xilaskarı İlham Əliyev şəhidlərimizin uyuduğu bu məkandan qətiyyətlə bildirmişdi ki, bu, bizim şanlı qələbəmizin, zəfərimizin gündüdü!

Bu qan yerdə qalmadı

Bu tarixi zəfərə yetənə, Qarabağda üçrəngli, ay-ulduzlu Azər-

baycan bayrağını dalğalandırana qədər isə çox faciəyə, qan-qadaya tuş gəldik. Xalq olaraq öncə 1980-ci illərin sonlarından açıq müstəviyə keçən erməni fitnəsinə qarşı alovlanan azadlıq hərəkatımızı, haqq səsimizi boğmaq üçün qanlı sovet imperiyası ilə yalın əllə çarpışmalı, 20 Yanvar faciəsini yaşamağı olduq.

1987-ci ilin axırlarında ortaya atılmış qondarma "Dağlıq Qarabağ" problemi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına, torpaqlarımızın işğalına, Ermənistan-da, o cümlədən Qarabağın dağlıq hissəsində yaşayan yüzminlərlə azərbaycanlının öz dədə-baba torpaqlarından qovulmasına yönəlmişdi. Ermənistanın təcavüzkar hərəkatlarından və ovaxtkı SSRİ rəhbərliyinin ermənilərə açıq şə-

kəldə havadarlıq etməsindən hid-dətlənən xalqımız azadlıq hərəkatına başlayaraq, Bakının küçələri-nə və meydanlarına axışb haqlı etirazını bildirir, gecə-gündüz mil-li mübarizə aparırdı. Amma 1990-cı il yanvarın 20-nə keçən gecə sovet ordusu millətimizin azadlıq uğrun-da mübarizəsini dayandırmaq, haqq səsinə boğmaq üçün geniş xalq kütlələrinə qarşı amansız hər-bi əməliyyatlara başladı. Sovet ordusunun böyük hərbi heyətinin, xüsusi təyinatlı bölmələrin və da-xili qoşunların Bakıya yeridilməsi qəddarlıq və görünməmiş vəhşiliklə müşayiət edildi.

Azərbaycana göndərilən ordu hissələrinin tərkibinə Stavropoldan, Rostovdan, Krasnodardan səfərbər edilmiş erməni zabıt və əsgərləri, hərbi məktəblərdə təhsil alan erməni kursantları da cəlb edilmişdi.

Dinc əhəlimizə qarşı xüsusi qəddarlıqla həyata keçirilən "Bakı əməliyyatı" zamanı hətta fəvqəladə vəziyyətin tətbiqi əhaliyə elan olu-

nanadək hərbi qulluqçular 82 nəfəri amansızcasına qətlə yetirmiş, 20 nəfəri ölümcül yaralanmışdılar. Kütləvi insan qırğını törədikdən sonra - yəni 1990-cı il yanvarın 20-də səhər saat 5.30-da radio vasitəsilə Bakı şəhər komendantı V.Dubinyak fəvqəladə vəziyyət tətbiq edildiyi barədə rəsmi məlumatı efirə vermişdi. Halbuki yanvarın 20-də gecədən başlanmış hərbi əməliyyatlarda tanklardan və müxtəlif təyinatlı zirehli döyüş maşınlarından istifadə edilmiş, Xəzər Hərbi Donanmasına məxsus gəmilərdən şəhərə desant çıxarılmışdı. Fəvqəladə vəziyyət elan edildikdən sonra isə yanvarın 20-də və sonrakı günlərdə təkcə Bakı şəhərində 21 nəfər öldürülmüşdü.

Ümumilikdə 1990-cı ilin yanvarında Bakı və respublikanın digər yaşayış məntəqələrində sovet ordusunun təcavüzü nəticəsində 147 nə-

fər insan amansızcasına öldürülmüş, 744 nəfər yaralanmış, 841 nəfər qanunsuz həbs olunmuşdu.

Bakının ən uca zirvəsində salınan və Qanlı Yanvar şəhidlərinin uyuduğu, pak ruhlarının dolaşdığı Şəhidlər xiyabanı and yerimiz, müqəddəs ziyarətgahımızdır. Azərbaycan xalqı vətən uğrunda şəhid olan oğul-qızlarını daim dərin hüzn, sayğı və ehtiramla anır.

Faciəyə ilk siyasi-hüquqi qiyməti Ulu Öndər verib

Azərbaycan xalqının başına gətirilən qanlı faciəyə ilk siyasi-hüquqi qiyməti Ümummilli Lider Heydər Əliyev verib. Ulu Öndər təhlükələrdən çəkinməyərək hadisənin ertəsi günü Moskvada Azərbaycanın Daimi Nümayəndəliyinə gələrək faciənin təşkilatçılarını dünya

ictimaiyyəti qarşısında ittiham edib.

"Azərbaycana kənardan böyük ordu kontingenti yeridilmişdir. Respublikada neçə ordu birləşməsinin olduğu mənə yaxşı bəllidir. Azərbaycanı kifayət qədər - 4-cü ordu, Xəzər Hərbi Dəniz Donanması, desant qoşunlarının diviziyası, Hava Hücumundan Müdafiə Qoşunları, DİN-in daxili qoşun birləşmələri vardır. Oraya əlavə qoşun yeritmək nəyə lazım idi? Əgər belə zərurət var idisə, orada yerləşən hərbi hissələrdən də istifadə etmək olardı. Belə qərar qəbul edən Azərbaycan rəhbərliyi, hamıdan əvvəl isə Azərbaycanı qoyub qaçmış Vəzirov öz xalqı qarşısında məsuliyyət daşımalıdır" deyən Heydər Əliyev cəsarətli bəyanat verərək əliyalın xalqın qırılmasını hüquqa, demokratiyaya, humanizmə zidd, Moskvanın və respublika rəhbərlərinin günahı üzündən yol verilmiş kobud siyasi

səhv kimi ifşa etdi. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 20 Yanvar faciəsinə ilk siyasi qiyməti verən 21 noyabr 1990-cı il tarixli qərar qəbul etmişdir.

Ulu Öndərin təşəbbüsü və göstərişləri ilə 1994-cü il martın 29-da Milli Məclis "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul etmişdir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev 5 avqust 1998-ci il tarixdə Bakı şəhərindəki Şəhidlər xiyabanında "Əbədi məşəl" abidə kompleksinin ucaldılması haqqında sərəncam vermişdir. Açıılışı 9 oktyabr 1998-ci ildə olan kompleks səkkizguşəli ulduz üzərində dayanan qızılı rəngdə şüşə günbəzdən, tac qoyulmuş sərdabədən (türbədən) ibarətdir. Sərdabənin divarlarını zərif şəbəkə bəzəyir. Gecə səmasında parlayan qızılı rəngli günbəz Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda canını fəda etmiş şəhidlərin ruhunu təcəssüm etdirir.

2007-ci ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Şəhidlər xiyabanı rekonstruksiya olunarkən "Əbədi məşəl" abidəsinin sütunları hündürləşdirilib, abidədəki səkkizguşəli ulduz və məsamələri qızılla işlənib.

Vətən eşqi

Azərbaycan xalqının azadlıq uğrunda haqq mübarizəsinə qalxaraq nəhəng və istibdadçı sovet imperiyasına qarşı cəsarətlə mücadilə apardığı 1990-cı ilin yanvarından 35 il keçir. Ötən 35 ildə millət olaraq 20 Yanvar faciəsi də daxil olmaqla, xeyli ağrı-acılara düşər olmuşuq, soyqırımları ilə, torpaqlarımızın işğalı ilə üzləşmişik. Ancaq azadlığa gedən yolda qarşımıza çıxan heç bir çətinliyə boyun əyməmişik, milli hədəflərimizə çatmaq uğrunda bütün səylərimizi səfərbər etmişik. Elə bu qayə, iradə, vətən eşqimizlə də sonda amallarımıza yetmişik. Qarabağımızı azadlığına qovuşdurmuşuq, bütöv Azərbaycan missiyamızı qürurla başa vurmuşuq.

2023-cü ilin oktyabrında Xankəndidə Zəfər meydanında - vaxtilə erməni fitnəsinin başladığı ünvanda Azərbaycan bayrağını əbədi dalğalandıran zaman Qarabağın xilaskarı İlham Əliyevin bütün dünyaya böyan etdiyi kimi: "Əziz həmvətənlər, bu meydanda bu gün durmaq böyük xoşbəxtlikdir, böyük fərəhdir, qürur mənbəyidir. Mən qürur hissi ilə Azərbaycan bayrağını bu gün qaldırmışam və doğma xalqıma bir daha demək istəyirəm ki, biz bu Qələbəyə layiqik. Azərbaycan xalqı bu Qələbəni öz qanı, canı bahasına əldə etmişdir. Bu gün burada qaldırdığım bayraq burada əbədi dalğalanacaq və biz burada əbədi yaşayacağıq. Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır!"

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"